

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет обліку та податкового менеджменту

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «Облік і аудит»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Форма навчання: _____ заочна _____
очна (денна), заочна, дистанційна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**на тему: «ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ІНШИХ НЕОБОРОТНИХ
МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ КНЕУ ІМ. В. ГЕТЬМАНА»**

Здобувача: Фенченко Катерини Володимирівни

Науковий керівник: к.е.н., доцент
_____ Тетяна ЛАРІКОВА

**Робота допущена до захисту перед
екзаменаційною комісією з атестації здобувачів
вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор
_____ Людмила ЛОВІНСЬКА

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота на тему «Формування системи обліку інших необоротних матеріальних активів» (на прикладі КНЕУ імені Вадима Гетьмана) містить 55 сторінки, 16 таблиць, 5 ілюстрацій, 2 додатків, перелік джерел нараховує 53 найменувань.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ІНШИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ КНЕУ ІМ. В. ГЕТЬМАНА

Об'єкт дослідження – інші необоротні матеріальні активи КНЕУ ІМ. В.ГЕТЬМАНА.

Предмет дослідження – методичні та організаційні положення обліку інших необоротних матеріальних активів КНЕУ ІМ. В.ГЕТЬМАНА.

Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи. Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи є дослідження теоретичних та методологічних положень обліку інших необоротних матеріальних активів КНЕУ ІМ. В.ГЕТЬМАНА, а також визначення практичних рекомендацій щодо вдосконалення їх обліку.

Для досягнення цієї мети у роботі поставлено такі **завдання**:

- розглянути організаційні та технологічні особливості обліку діяльності бюджетних установ;
- дослідити економічну сутність та класифікацію інших необоротних матеріальних активів бюджетних установ;
- розглянути облікову політику щодо інших необоротних матеріальних активів бюджетних установ;
- дослідити документальне оформлення операцій з необоротними матеріальними активами;
- розглянути синтетичний та аналітичний облік необоротних матеріальних активів;
- дослідити розкриття інформації про інші необоротні матеріальні активи бюджетних установ у фінансовій звітності;
- запропонувати шляхи удосконалення обліку операцій з необоротними матеріальними активами.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Кваліфікаційна бакалаврська робота може мати як суто прикладне, так і теоретико-методичне значення. Узагальнено результати проведених аналітичних й розрахункових процедур, які мають безпосереднє значення для КНЕУ імені Вадима Гетьмана, а саме окреслено методичні та організаційні положення обліку інших необоротних матеріальних активів.

В результаті дослідження узагальнено напрями удосконалення обліку інших необоротних матеріальних активів.

Ключові слова: інші необоротні матеріальні активи, основні засоби, облікова політика; облік, аналітичний облік.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2024.

Рік захисту роботи: 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ІНШИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ КНЕУ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА	7
1.1 Організаційні та технологічні особливості діяльності КНЕУ імені Вадима Гетьмана	7
1.2 Економічна сутність та класифікація інших необоротних матеріальних активів бюджетних установ.....	133
1.3 Облікова політика щодо інших необоротних матеріальних активів бюджетних установ.....	20
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ІНШИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ КНЕУ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА	277
2.1. Документальне оформлення операцій з необоротними матеріальними активами	277
2.2. Синтетичний та аналітичний облік необоротних матеріальних активів....	311
2.3 Розкриття інформації про інші необоротні матеріальні активи бюджетних установ у фінансовій звітності	377
2.4 Шляхи удосконалення обліку операцій з необоротними матеріальними активами	411
ВИСНОВКИ.....	488
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ	

ВСТУП

В сучасних умовах економічного розвитку важливе значення для підприємств має правильно організована система обліку необоротних матеріальних активів. Значна частка активів бюджетних установ може бути сконцентрована саме в цій категорії, що вимагає уваги до їхнього формування та ведення обліку. Особливо це стосується "інших необоротних матеріальних активів", які є значним елементом майнового складу бюджетних установ, проте їхнє обліку традиційно приділяється менше уваги порівняно з основними засобами.

Актуальність дослідження полягає в тому, що на сучасному етапі розвитку бізнесу зростає складність управління необоротними матеріальними активами, особливо тих, які не входять до складу основних засобів, але мають значний вплив на діяльність бюджетних установ. В умовах зростання конкуренції та потреби в ефективному управлінні ресурсами необхідно розробляти та впроваджувати нові методи обліку і контролю за цими активами, що відповідають сучасним вимогам бізнесу. Тому, дослідження формування системи обліку інших необоротних матеріальних активів має велике практичне значення для підприємств різних галузей економіки.

Значний внесок у дослідження даної проблематики зробили такі науковці: Атамас П.Й., Джога Р.Т., Кондратюк І.О., Свірко С.В., Сушко Н.І., Ларікова Т.В., Левицька С.В., Ловінська Л.Г., Єфіменко Т.І., Хорунжак Н.М., але окремі аспекти обліку інших необоротних матеріальних активів є актуальними в умовах реформування системи бухгалтерського обліку в бюджетних установах.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи є дослідження теоретичних та методологічних положень обліку інших необоротних матеріальних активів КНЕУ ІМ. В.ГЕТЬМАНА, а також визначення практичних рекомендацій щодо вдосконалення їх обліку.

Для досягнення цієї мети у роботі поставлено такі завдання:

- розглянути організаційні та технологічні особливості обліку діяльності бюджетних установ;
- дослідити економічну сутність та класифікацію інших необоротних матеріальних активів бюджетних установ;
- розглянути облікову політику щодо інших необоротних матеріальних активів бюджетних установ;
- дослідити документальне оформлення операцій з необоротними матеріальними активами;
- розглянути синтетичний та аналітичний облік необоротних матеріальних активів;
- дослідити розкриття інформації про інші необоротні матеріальні активи бюджетних установ у фінансовій звітності;
- запропонувати шляхи удосконалення обліку операцій з необоротними матеріальними активами.

Об’єкт дослідження – інші необоротні матеріальні активи КНЕУ ІМ. В.ГЕТЬМАНА.

Предмет дослідження – методичні та організаційні положення обліку інших необоротних матеріальних активів КНЕУ ІМ. В.ГЕТЬМАНА.

Методи дослідження. Основу дослідження становлять діалектичний метод пізнання, системний і еволюційний підходи, що застосовуються для аналізу фундаментальних положень економічної науки щодо управління іншими необоротними активами установ. Додатково використовуються наукові методи, такі як аналіз і синтез, абстрактно-логічний підхід, монографічне дослідження, емпіричні спостереження, статистичні аналізи, графічне відображення даних, логістичний аналіз, розрахунково-конструктивний підхід і методи прогнозування.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Кваліфікаційна бакалаврська робота може мати як суто прикладне, так і теоретико-методичне значення.

У роботі досліджено методичні та організаційні положення обліку інших необоротних матеріальних активів. Узагальнено результати проведених аналітичних й розрахункових процедур, які мають безпосереднє значення для КНЕУ імені Вадима Гетьмана, а саме окреслено методичні та організаційні положення обліку інших необоротних матеріальних активів. Узагальнено напрями удосконалення обліку та відображення інформації у фінансовій звітності про стан інших необоротних матеріальних активів в частині приміток (форма №5-дс) за розділом 1 «Основні засоби».

Інформаційною базою є публікації вітчизняних та зарубіжних учених, міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектору, нормативно-правові документи Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Державної Казначейської служби України, фінансова звітність КНЕУ імені Вадима Гетьмана.

Структура і обсяги роботи. Кваліфікаційна бакалаврська робота складається з вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи – 54 сторінок, основний обсяг роботи – 53 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ІНШИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ КНЕУ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

1.1 Організаційні та технологічні особливості діяльності КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (КНЕУ імені Вадима Гетьмана) відкрив свої двері для студентів у 1997 році і з того часу продовжує бути одним з провідних вищих навчальних закладів України. Знаходячись у центрі Києва, на проспекті Перемоги, університет має доступ до широкого кола студентів і фахівців.

Основною місією університету є підготовка кваліфікованих фахівців у різних сферах, відповідно до сучасних вимог ринку праці. Це підтверджується різноманітністю спеціальностей, які пропонуються для навчання, від міжнародного права до інженерії програмного забезпечення.

КНЕУ імені Вадима Гетьмана діє як державна організація і включена до Реєстру неприбуткових установ і організацій. Це відображає його зобов'язання забезпечити доступність якісної освіти для всіх бажаючих незалежно від їхнього соціального стану.

Основним видом діяльності КНЕУ імені Вадима Гетьмана є надання освітніх послуг за кодом 85.42 Вища освіта. Університет займається не лише освітньою діяльністю, а й дослідницькою роботою. Його співпраця з іншими освітніми установами та бюджетних установми сприяє обміну знаннями та технологіями, що сприяє подальшому розвитку суспільства.

Завдяки ліцензії Міністерства освіти і науки, університет має право надавати освітні послуги на відповідному рівні. Це гарантує якість навчання та визнання дипломів, отриманих випускниками.

Університет КНЕУ імені Вадима Гетьмана не лише формує майбутніх експертів у різних галузях, але й створює сприятливе середовище для їхнього

розвитку як особистостей та фахівців. Це місце, де зустрічаються таланти, де розум об'єднується з амбіціями, створюючи нові можливості для успіху. КНЕУ імені Вадима Гетьмана надані окремі права фінансово-господарської самостійності, а саме право вести самостійний баланс, закріплення за ним поточного бюджетного рахунку в Головному управлінні Державного казначейства України Київської області, право мати штамп і печатку.

Майно Київського національного економічного університету, згідно з законодавством України, є державною власністю і підлягає оперативному управлінню університетом. Це означає, що будь-яке розпорядження майном університету, будь то перерозподіл між його структурними підрозділами або інші дії, мають бути відображені у відповідних документах та актах приймання-передачі, а також зафіксовані в бухгалтерському обліку.

Одним з ключових підрозділів управління майном та фінансами університету є його відділ бухгалтерського обліку. Вона відіграє важливу роль у забезпеченні чіткого контролю фінансових операцій та своєчасності платежів. Організаційна структура бухгалтерії має лінійний характер, де працівники підпорядковані головному бухгалтеру. Цей підхід є типовим для бюджетних установ і дозволяє ефективно здійснювати контроль за фінансовими потоками та дотримуватися вимог законодавства.

Організаційна структура бухгалтерії КНЕУ імені Вадима Гетьмана представлена на рис. 1.1.

Рисунок 1.1 - Організаційна структура відділу бухгалтерського обліку КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Джерело: складено автором на основі [53]

Бухгалтерський облік у КНЕУ імені Вадима Гетьмана відіграє ключову роль у забезпеченні прозорості та ефективності фінансово-господарської діяльності. Основні завдання бухгалтерського обліку включають формування повної та достовірної інформації про господарські процеси і результати діяльності, що є необхідним для управління університетом.

Відділ бухгалтерського обліку КНЕУ імені Вадима Гетьмана відповідальна за точне, своєчасне і повне відображення всіх господарських операцій, що дозволяє забезпечити раціональне та ефективне використання коштів за їх цільовим призначенням відповідно до затвердженого кошторису. Це також включає забезпечення повноти і своєчасності проведення інвентаризацій матеріальних цінностей, грошових коштів і розрахунків.

Крім того, відділ бухгалтерського обліку забезпечує повноту та достовірність звітності, що є критично важливим для прийняття управлінських рішень. Важливим аспектом є контроль за наявністю і рухом майна, використанням матеріальних і фінансових ресурсів згідно з нормативною базою та затвердженими кошторисами, а також виконанням зобов'язань. Це сприяє попередженню порушень у фінансово-господарській діяльності.

Таким чином, відділ бухгалтерського обліку КНЕУ імені Вадима Гетьмана виконує широкий спектр завдань, які забезпечують ефективне управління ресурсами університету, підтримують фінансову дисципліну і сприяють досягненню стратегічних цілей навчального закладу.

На основі даних КНЕУ імені Вадима Гетьмана проведемо аналіз Балансу за 2023 рік (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 - Аналіз активу Балансу КНЕУ імені Вадима Гетьмана, тис.грн.

Актив	Код рядка	На 01.01.23	На 31.12.23	Відх.	
				Абс.	Відн.
1	2	3	4		
I. Нефінансові активи					
Усього за розділом I	1095	1083471,7	2409706,7	+1326235	+22%
II. Фінансові активи					
Усього за розділом II	1195	24281,0	8192,3	-16088,7	-66%
III. Витрати майбутніх періодів	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	1107752,8	2417899,0	+1310146,2	+18%
Пасив					
I. Власний капітал та фінансовий результат					
Усього за розділом I	1495	1088810,2	2406233,0	1317422,8	+21%
II. Зобов'язання					
Усього за розділом II	1595	1075,8	11665,9	10590,1	+9%
III. Забезпечення	1600	0	0	0	0
IV. ДОХОДИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1700	0	0	0	0
Баланс	1800	1107752,8	2417899,0	+1310146,2	+18%

Джерело: розроблено автором на основі даних бюджетних установ

Аналізуючи дані таблиці 1.1, можна зробити висновок, що в 2023 році валюта балансу Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана суттєво зросла, що є позитивною тенденцією в діяльності Університету[42]. Актив балансу зростав за рахунок нефінансових активів, зростання яких складає 22% (1326235 тис. грн.). Фінансові активи протягом 2023 року скоротилися на 66% (16088,7 тис.грн.). Витрати майбутніх періодів не зазнали змін протягом року.

Пасив балансу КНЕУ імені Вадима Гетьмана на кінець звітнього року зростав за рахунок збільшення власний капіталу та фінансового результату на 21%, що складає 1317422,8 тис. грн. та зобов'язань на 9%, що складає 10590,1 тис. грн.

Розраховано питому вагу основних засобів на початок та кінець звітнього періоду:

$$\text{ОЗ на поч.} = 1078694,3 / 1088810,2 = 99\%$$

$$\text{ОЗ на кін.} = 2404876,2 / 2406233,0 = 99,8\%$$

Отже, частка основних засобів КНЕУ імені Вадима Гетьмана на кінець 2023 року зросла, що свідчить про їх оновлення та розширення господарської діяльності бюджетних установ. Це є позитивним фактором [14].

Проаналізуємо Звіт про фінансові результати Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана за 2023 рік. За даними звіту можна побачити, що бюджетні асигнування в 2023 році скоротилися на 28564,1 тис. грн. в порівнянні з 2022 роком.

В таблиці 1.2 представлена питома вага витрат КНЕУ імені Вадима Гетьмана в 2023 році.

Таблиця 1.2 - Питома вага витрат КНЕУ імені Вадима Гетьмана в 2023 році

Стаття	Сума, тис.грн.	Питома вага, %
1	2	3
Витрати на оплату праці	140343,2	72,2
Відрахування на соц. заходи	30911,1	15,9
Матеріальні витрати	22561,8	11,6
Амортизація	140,0	0,1
Інші витрати	303,6	0,2
Всього	194259,8	100

Джерело: розроблено автором на основі даних [1]

За даними табл. 1.2 можна зробити висновок, що найбільшу питому вагу займають витрати на оплату праці. Розмір цих витрат зростає, оскільки збільшуються розміри заробітніх плат, пропорційно мінімальним.

Визначимо відносні показники оцінювання фінансової стійкості КНЕУ імені Вадима Гетьмана [15]:

$$\text{Коефіцієнт фінансової незалежності} = \frac{\text{Власний капітал та фінансовий результат}}{\text{Валюта балансу}} = \frac{2406233,0}{2417899,0} = 0,99 \quad (1.1)$$

Нормативне значення показника коефіцієнту фінансової незалежності коливається в межах від 1 до 2, отже можна зробити висновок, що він майже в межах норми.

$$\text{Коефіцієнт фінансової стабільності} = \frac{\text{Власний капітал та фінансовий результат}}{\text{Зобов'язання, забезпечення, доходи майбутніх періодів}} = \frac{2406233,0}{(11665,9+0)} = 206,2 \quad (1.2)$$

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана є фінансово стабільним за рахунок великого власного капіталу.

$$\text{Коефіцієнт залежності від довгострокових зобов'язань} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Власний капітал та фінансовий результат}} = \frac{165,6}{2406233,0} = 0,0001 \quad (1.3)$$

В результаті проведено аналізу щодо оцінки фінансового стану, можна зробити висновок, що КНЕУ імені Вадима Гетьмана є має потребу у бюджетному фінансуванні, оскільки майже вся частина коштів йде на покриття витрат на оплату праці, а матеріально-технічна база яка входить до складу основних засобів, в тому числі інших необоротних матеріальних активів є зношеною та потребує оновлення.

КНЕУ імені Вадима Гетьмана забезпечений основними засобами, протягом 2023 року вкладалися кошти в їх оновлення. Зросли витрати на оплату праці через зростання мінімального розміру заробітної плати. Університет є фінансово стабільним за рахунок великого власного капіталу та не залежить від довгострокових зобов'язань.

1.2 Економічна сутність та класифікація інших необоротних матеріальних активів бюджетних установ

Наявність інших необоротних активів є важливою складовою діяльності бюджетних установ, оскільки вони потребують значних капітальних витрат на їх формування. В процесі господарської діяльності бюджетних установ, інші необоротні матеріальні активи використовуються багаторазово і тривало, що є ключовим для діяльності та надання послуг. Такі активи включають комп'ютерне обладнання, меблі, інвентар, та інші матеріальні активи, які за вартісним критерієм не входять до складу основних засобів.

Водночас, у сучасних умовах ведення діяльності інші необоротні активи стали одним із найважливіших ресурсів бюджетних установ. Вони сприяють покращенню діяльності, за рахунок яких установа може здійснювати свою діяльність.

Трактування сутності поняття «необоротні активи» різними науковцями представлено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 - Наукові погляди вчених щодо визначення поняття «необоротні активи»

Автор	Трактування сутності
1	2
Диба В. М	Майнові цінності бюджетних установ, що систематично використовуються в господарській діяльності та поетапно передають свою вартість на виготовлену продукцію.
Загородній А. Г., Вознюк Г. Л.	Агрегат майнових цінностей бюджетних установ, які систематично застосовуються у його господарській діяльності.
Кузнецов В., Михайленко О.	Нематеріальні та матеріальні активи, що перебувають у власності бюджетних установ та забезпечують його функціонування, мають термін корисного використання більше одного року або операційного циклу.
Мочерний С. В.	Матеріальні, нематеріальні і фінансові активи, термін корисного використання яких перевищує один рік (або операційний цикл).
Сеймон В. С.	Сукупність матеріальних і нематеріальних ресурсів, а також прав, які належать суб'єкту господарювання, і беруть участь у виробничому процесі, переносять свою вартість на продукцію частинами. Очікується, що корисний ефект від їх використання буде отримуватися протягом періоду, тривалість якого перевищує один рік.

Продовження табл. 1.3

Шелудько В. М.	Майновість бюджетних установ, призначена для довготривалого використання у фінансово-господарській діяльності.
----------------	--

Джерело: розроблено автором на основі [17, с.117]

Необоротні активи є одним із ключових компонентів активів господарюючого суб'єкта, які відображають його потужності та ресурси, призначені для тривалого використання. Ці активи забезпечують стабільність та ефективність діяльності установи, оскільки вони використовуються протягом усього періоду.

Перш за все, до інших необоротних матеріальних активів відносяться комп'ютерне обладнання, меблі, інструменти та інші матеріальні ресурси, які за вартісним критерієм більше 20 000 грн. Ці активи не лише забезпечують потрібну технічну базу для виробництва, але й поступово передають свою вартість на готовий продукт у вигляді амортизаційних відрахувань. Таким чином, вони є ключовим елементом в розрахунку витрат та формуванні ціни продукції.

Крім основних засобів, до необоротних активів включаються також різноманітні об'єкти, призначені для тривалого використання та мають термін служби більше одного року або операційного циклу бюджетних установ. Сюди входять бібліотечні фонди, малоцінні необоротні активи, природні ресурси та інші ресурси, які відіграють важливу роль у діяльності бюджетних установ.

Важливо враховувати, що такі необоротні активи, як права оренди, інвентарна тара тощо, можуть мати значний вплив на діяльність організації, але їхню конвертованість в грошові кошти протягом короткого періоду часу може бути обмеженою. Тому їх включають в баланс бюджетних установ для належного аналізу їхньої вартості, зносу та ефективності використання.

Класифікація інших необоротних матеріальних активів представлена в табл. 1.4:

Таблиця 1.4 - Класифікація інших необоротних матеріальних активів

Назва	Визначення	Мінімально допустимий строк корисного використання	Бухгалтерська класифікація
1	2	3	4
Бібліотечні фонди	Впорядковане зібрання документів, яке зберігається в бібліотеці, твори друку (наукова, навчальна та художня література, спеціальні види літератури, періодичні видання), інші документи (мікрофільми, діафільми та цифрові документи)	Не визначено	ОЗ (Інші необоротні матеріальні активи розпорядників в бюджетних коштів), субрахунок 1112
Малоцінні необоротні матеріальні активи	Матеріальні активи з очікуваним строком корисного використання понад один рік з дати введення в експлуатацію (або операційного циклу, якщо він довший за рік). До них відносяться стільці, офісні меблі, столи, технічні засоби та обладнання, необхідні для забезпечення безпеки праці.	Більше 12 місяців	ОЗ (Інші необоротні матеріальні активи розпорядників бюджетних коштів), субрахунок 1113
Біологічні активи довгострокові	багаторічні насадження	7 років	Природні ресурси), субрахунок 1117
Інші необоротні матеріальні активи	необоротні матеріальні активи, не відображені на інших субрахунках: матеріали, отримані зі складу в лабораторію або інші структурні підрозділи, ВНЗ для науково-дослідних робіт, які використовуються багаторазово або тривалий час, матеріали, які є об'єктом наукових досліджень	Більше 12 місяців	Інші необоротні матеріальні активи субрахунок 1118

Джерело: розроблено автором на основі [3, с. 231; 27; 32, с. 330; 43, с. 287]

Використання інших необоротних матеріальних активів у бюджетній установі регулюється згідно з Податковим Кодексом України [35], НПСБО, Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [41], іншими відповідними нормативно-правовими актами, класифікаторами і галузевими стандартами. Додатково важливо аналізувати технічну документацію на об'єкти, літературу, думки фахівців індустрії та інше.

Принципи обліку цих необоротних матеріальних активів у бюджетній установі подані на рисунку 1.2.

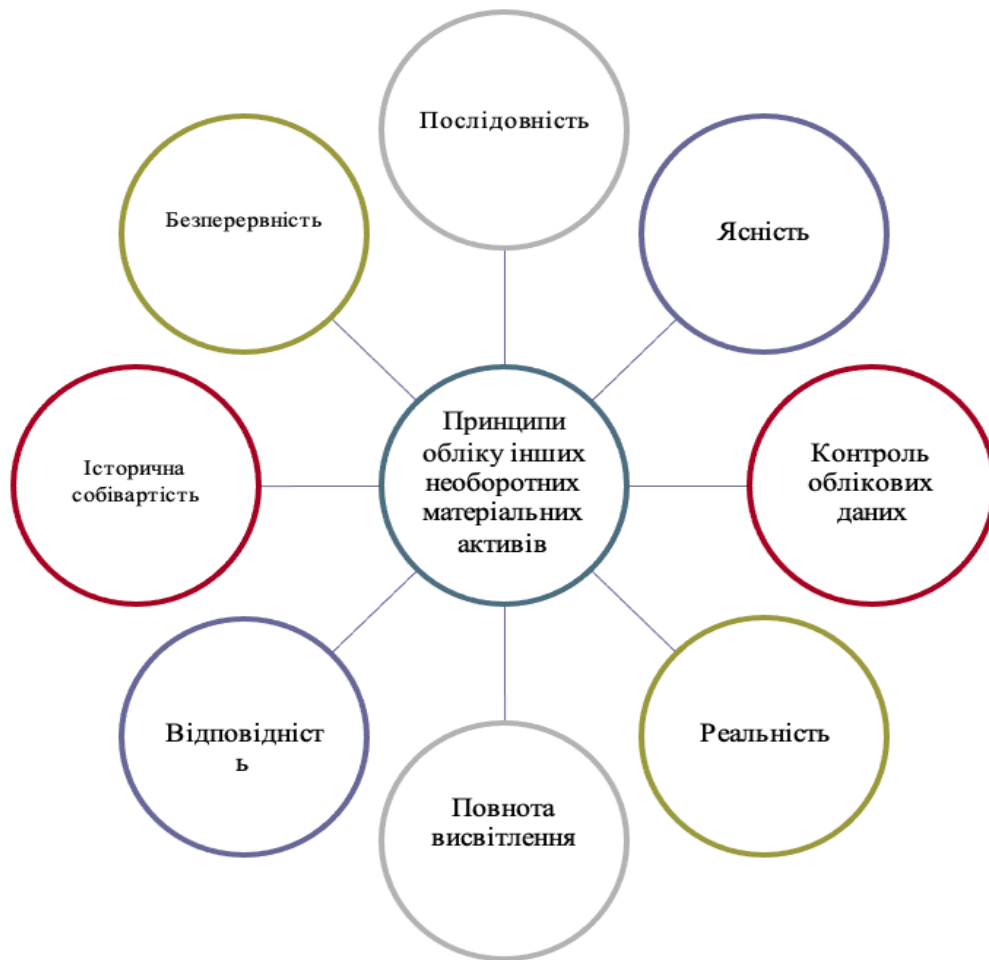

Рис. 1.2 - Принципи обліку інших необоротних матеріальних активів

Принципи обліку інших необоротних матеріальних активів визначаються з метою забезпечення точності, об'єктивності і достовірності фінансової звітності бюджетної установи та прийняття виважених управлінських рішень. Більш детальна характеристика принципів обліку інших необоротних матеріальних активів представлена в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 - Характеристика принципів обліку інших необоротних матеріальних активів

Принцип	Характеристика
Повне висвітлення	Всі інші необоротні матеріальні активи, що відповідають визначеним критеріям визнання, повинні бути включені до балансу або звіту про фінансовий стан.
Послідовність	Вибрані методи оцінки та обліку інших необоротних матеріальних активів повинні застосовуватися послідовно протягом звітного періоду та від одного звітного періоду до іншого.

Продовження табл. 1.5

Безперервність	Припускається, що підприємство буде продовжувати свою діяльність у найближчому майбутньому, і немає наміру або необхідності ліквідувати його або значно скорочувати масштаби його діяльності.
Історична собівартість	Інші необоротні матеріальні активи, як правило, визнаються за первісною вартістю.
Відповідність	Дані бухгалтерського обліку повинні відповідати фактичному фінансовому стану бюджетної установи та результатам її діяльності.
Реальність	Господарські операції та події повинні відображатися в бухгалтерському обліку виходячи з їхньої сутності, а не лише з їхньої юридичної форми.
Ясність	Інформація, що міститься у фінансовій звітності, повинна бути зрозумілою користувачам, які мають достатні знання у сфері бізнесу та економіки.
Контроль облікових даних	Необхідно вжити заходів для забезпечення належного ведення бухгалтерського обліку та захисту від несанкціонованих змін.

Джерело: розроблено автором на основі [33, с. 20-26; 42 с. 41-44; 43, с. 287]

Згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності», нематеріальні активи розглядаються як ресурси, контрольовані бюджетною установою в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому[22].

Облік необоротних матеріальних активів забезпечується нормативно-правовими актами, серед яких можна виділити кілька рівнів нормативного регулювання обліку інших необоротних матеріальних активів (табл. 1.6).

Таблиця 1.6 - Рівні нормативного регулювання обліку інших необоротних матеріальних активів бюджетних установ

Рівень	Нормативно-правові акти
1	2
I рівень	Конституція України; Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”; Бюджетний Кодекс України, Податковий Кодекс України, Закон України “Про податок на додану вартість”, Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств”; інші законодавчі акти
II рівень	НП(С)БО в державному секторі 121 «Основні засоби»; НП(С)БО державному секторі 126 «Оренда»; НП(С)БО в державному секторі 123 «Запаси»; НП(С)БО в державному секторі 135 «Витрати»; інші нормативно-правові акти

Продовження табл. 1.6

III рівень	Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі; Методрекомедації з бухгалтерського обліку ОЗ суб'єктів держсектору, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 №11, Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, ТМЦ, грошових коштів і документів та розрахунків; Методрекомедації про застосування реєстрів бухгалтерського обліку; інші нормативно-правові акти
IV рівень	Наказ про облікову політику бюджетних установ та наказ про проведення інвентаризації; робочий план рахунків для обліку інших необоротних матеріальних активів

Джерело: розроблено автором на основі [4; 12, с. 208; 16;23;26;35;36]

На найвищому рівні ієрархії документів, які регулюють облік необоротних матеріальних активів, знаходяться закони та нормативно-правові акти, видані державними органами. Ці документи визначають загальні принципи та вимоги до обліку активів на рівні всієї економіки. На наступному рівні знаходяться нормативні документи внутрішнього характеру, що можуть бути видані міністерствами чи іншими контролюючими органами.

Документи, що знаходяться на третьому рівні, деталізують вимоги і стандарти, які стосуються конкретної галузі або сфери діяльності бюджетних установ. Це можуть бути різноманітні правила, стандарти або інструкції, що визначають правила обліку та використання необоротних активів.

Облікова політика бюджетних установ та всі питання, пов'язані з нею, розробляються самостійно підприємством на четвертому рівні. Ця політика відображає специфіку діяльності конкретного бюджетних установ і враховує його особливості та потреби.

Необоротні активи перебувають у процесі оновлення через просте або розширене відтворення. Просте відтворення включає заміщення непридатних до подальшого використання частин активу або усього активу на подібний зі збереженням рівня виробничої потужності. Розширене відтворення, з свого боку, передбачає кількісне та якісне збільшення обсягів необоротних активів або придбання нових основних фондів, що сприяє росту продуктивності активів та розвитку бюджетних установ.

Для господарської діяльності є характерними три стадії кругообігу необоротних активів (табл. 1.7).

Таблиця 1.7 - Стадії кругообігу інших необоротних матеріальних активів бюджетних установ

Стадія	Опис	Приклади активів
1. Придбання	Необхідні активи купуються або будуються для використання у діяльності.	Малоцінні необоротні матеріальні активи
2. Використання	Необхідні активи використовуються у виробничому процесі для створення продукції або надання послуг.	Вартість активів поступово зменшується протягом їх терміну служби за допомогою амортизації.
3. Модернізація та ремонт	Необхідні активи можуть бути модернізовані або відремонтовані для продовження їх терміну служби та підвищення продуктивності.	Витрати на модернізацію та ремонт капіталізуються, тобто збільшують вартість активу.
4. Вилучення	Необхідні активи вилучаються з експлуатації, коли вони стають непридатними для використання.	Вартість активів списується з балансу, а виручка від їх продажу (якщо є) визнається як дохід.

Джерело: розроблено автором на основі [33, с. 20-26; 38, с. 648; 43, с. 287; 46, с. 228]

Інші необоротні матеріальні активи відіграють значну роль у функціонуванні бюджетних установ. Їх можна класифікувати за способом отримання на дві категорії: створені власними силами та отримані іншими шляхами. Перші включають активи, які компанія розробляла або виробляла самостійно. Другі охоплюють активи, набуті за різними формами оплати: купівля за грошові кошти, обмін на інші активи, внесок у статутний капітал, отримання внаслідок об'єднання підприємств чи безоплатно. Ці активи відображаються у фінансовій звітності та є важливим ресурсом для бюджетних установ, сприяючи його рентабельності та конкурентоспроможності.

Облік інших необоротних матеріальних активів бюджетних установ передбачає дотримання ряду принципів, серед яких відповідність, повнота висвітлення, реальність, ясність, контроль облікових даних, послідовність, безперервність і історична собівартість. Ці принципи забезпечують коректне відображення активів у фінансовій звітності та дозволяють забезпечити

достовірність облікової інформації. Виконання цих принципів допомагає бюджетним установам ефективно керувати своїми ресурсами та забезпечувати фінансову стабільність.

1.3 Облікова політика щодо інших необоротних матеріальних активів бюджетних установ

Ведення бухгалтерського обліку вимагає ретельного формування власної облікової політики. Облікова політика повинна бути достатньо гнучкою, щоб реагувати на швидкі зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі та достовірно відображати фінансові результати діяльності підприємства.

Облікова політика - це сукупність правил, принципів і методів ведення бухгалтерського обліку, а також складання та подання фінансової звітності, викладених у Наказі про облікову політику бюджетних установ. Основною метою облікової політики є забезпечення точності та достовірності фінансової звітності [18].

Облікова політика затверджується і, за необхідності, коригується протягом періоду діяльності бюджетної установи.

Зміни вносяться у разі необхідності. Зміни вносяться у разі

- Зміни вимог органів, що здійснюють національне регулювання у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

- якщо зміни в обліковій політиці дають змогу більш достовірно відображати події на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності; та

Облікова політика встановлює конкретні правила та методи ведення бухгалтерського та податкового обліку. Вони уніфікують процес складання звітності та забезпечують її достовірність і відповідність стандартам. Облікова політика допомагає організувати ефективний документообіг між структурними підрозділами організації та забезпечити точне і своєчасне відображення бухгалтерських операцій і звітності.

Облікова політика відображається в наказах бюджетного органу та супроводжується додатками, такими як план рахунків, графіки документообігу, посадові інструкції та інші необхідні форми і документи. Важливим аспектом облікової політики є встановлення вартісних меж між основними засобами та малоцінними необоротними матеріальними активами.

З цією метою установи визначають вартісні характеристики предметів, що включаються до складу малоцінних необоротних матеріальних активів. Розмір вартісної основи для віднесення матеріальних активів до малоцінних необоротних матеріальних активів встановлюється відповідно до правил, що регулюють порядок обліку інших необоротних матеріальних активів. Важливо, що вартісна основа для віднесення об'єкта до малоцінних необоротних матеріальних активів встановлюється в обліковій політиці з урахуванням рівня інфляції в країні.

Крім того, облікова політика передбачає, що строк корисного використання інших необоротних матеріальних активів визначається на підставі технічної документації, що додається до них. Ці строки корисного використання визначаються за участю технічного персоналу, відповідального за утримання та експлуатацію об'єкта, з урахуванням особливостей кожного об'єкта при отриманні. Ці дані також відображаються в замовленні на придбання.

Облікова політика є необхідним інструментом для забезпечення чіткості та послідовності в управлінні необоротними активами в бюджетних установах. Вона допомагає забезпечити ефективне використання ресурсів, державний контроль та оптимізацію витрат. Вона є основою для раціонального фінансового менеджменту та забезпечує достовірність фінансової звітності установи для зацікавлених сторін.

Оцінка ліквідаційної вартості інших необоротних матеріальних активів є важливим аспектом управління активами бюджетних установ. Визначення цієї вартості залежить від низки факторів, майбутнє яких не завжди можна передбачити. Як правило, ліквідаційна вартість близька до нуля, особливо якщо

актив вже досягнув кінця терміну корисного використання або втратив свою вартість через знос чи моральне старіння. Ця інформація відображається в обліковій політиці бюджетних установ і регулюється Наказом про облікову політику.

У КНЕУ імені Вадима Гетьмана інші необоротні матеріальні активи оцінюються за справедливою вартістю, якщо існує розбіжність між фактичною собівартістю та справедливою вартістю Відповідно до П(С)БО 121, у таких випадках застосовуються процедури переоцінки, які Це передбачає переоцінку активу після того, як він був визнаний за собівартістю. Це необхідно в операціях продажу.

Методи амортизації інших необоротних матеріальних активів також визначаються відповідно до положень П(С)БО 121. У Київському державному економічному університеті амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів визнається у розмірі 50% вартості їх придбання у місяці, в якому вони були введені в експлуатацію. Цей підхід полягає в тому, що 50% вартості придбання відображається в момент введення об'єкта в експлуатацію, а решта 50% - у місяці подальшого списання об'єкта з балансу у зв'язку з непридатністю до використання.

Такий підхід до оцінки, визнання та амортизації інших необоротних матеріальних активів відповідає вимогам стандартів бухгалтерського обліку та сприяє ефективному управлінню активами Університету. Використання цих методів допомагає забезпечити достовірність фінансової звітності та оптимізувати витрати на утримання активів Університету.

Інші елементи облікової політики щодо обліку необоротних матеріальних активів представлені в табл 1.8:

Таблиця 1.8 - Елементи облікової політики КНЕУ імені Вадима Гетьмана з обліку інших необоротних матеріальних активів

Елемент	Опис
Визначення інших необоротних матеріальних активів	Перелік груп та видів активів, які відносяться до інших необоротних матеріальних активів згідно з НП(С)БОДС 121 «Основні засоби»
Первісна вартість	Методика визначення первісної вартості інших необоротних матеріальних активів, включаючи витрати, які включаються до первісної вартості, та методику розподілу непрямих витрат.
Строк корисного використання	Методика визначення строку корисного використання інших необоротних матеріальних активів, з урахуванням факторів, що впливають на його визначення, та обґрунтування обраних методів
Метод нарахування амортизації	Метод нарахування амортизації для всіх груп інших необоротних матеріальних активів 50/50, згідно з з НП(С)БОДС 121 «Основні засоби»
Переоцінка	Не проводиться
Ремонт та поліпшення	Визначення, які витрати на ремонт та поліпшення інших необоротних матеріальних активів капіталізуються, а які визнаються витратами періоду.
Списання	Порядок списання інших необоротних матеріальних активів, включаючи методику визначення залишкової вартості та відображення операцій зі списання у фінансовій звітності.
Інші елементи	Інші елементи облікової політики, які стосуються обліку інших необоротних матеріальних активів, з урахуванням специфіки діяльності КНЕУ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА .

Джерело: розроблено автором на основі [8, с. 58-60; 18, с. 238; 20, с. 43-48; 23;24;25;26;35]

Гнучкість та ефективність управління документообігом є важливим аспектом для будь-якої організації, в тому числі і для Київського національного економічного університету (КНЕУ) імені Вадима Гетьмана. Університет визначає правила документообігу в своїй обліковій політиці, але не встановлює чіткого графіка для цього процесу. Такий підхід відображає важливість гнучкості та можливість швидких змін у внутрішній організації.

Спрощення та прискорення облікового процесу є важливим питанням для ефективного управління фінансами та ресурсами Університету. Створення субрахунку для кожного рахунку необоротних матеріальних активів відображає

цей підхід. Такий метод обліку дозволяє КНЕУ імені Вадима Гетьмана краще розмежовувати фінансові операції та спростити аналіз його діяльності. Важливою перевагою цього методу є те, що він дозволяє адаптувати облікові процедури до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі, забезпечуючи таким чином більш точне та своєчасне управління фінансами.

Крім того, підготовка плану рахунків на основі відповідних стандартів бухгалтерського обліку сприяє послідовності та стандартизації фінансової звітності. Використовуючи ці стандарти, університети можуть ефективно управляти своїми фінансами, забезпечуючи при цьому дотримання вимог законодавства та стандартів бухгалтерського обліку.

Таким чином, гнучкий підхід до документообігу та використання субрахунків в облікових процедурах є ключовими елементами облікової політики КНЕУ імені Вадима Гетьмана, що сприяють підвищенню ефективності та точності фінансового менеджменту. Ці заходи дозволяють університету адаптуватися до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Правила аналітичного обліку інших необоротних матеріальних активів визначаються згідно з «Порядком застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі» для відповідних синтетичних рахунків або згідно з правилами бухгалтерського обліку, встановленими для конкретної установи [36].

Для систематичного групування інших необоротних матеріальних активів використовується робочий план рахунків, розроблений організацією для обліку цих активів (табл. 1.9).

Таблиця 1.9 - Робочий план рахунків КНЕУ імені Вадима Гетьмана в частині обліку інших необоротних матеріальних активів

Синтетичні рахунки	Субрахунки	За видом діяльності
1	2	
111 «Інші необоротні матеріальні активи розпорядників»	1112 «Бібліотечні фонди»	11121 «Бібліотечні фонди»

Продовження табл. 1.9

	1113 «Малоцінні необоротні матеріальні активи»	11131 «Малоцінні необоротні матеріальні активи»
	1116 «Необоротні матеріальні активи спеціального призначення»	11161 «Необоротні матеріальні активи спеціального призначення»
	1117 «Природні ресурси»	11171 «Природні ресурси»
	1118 «Інші необоротні матеріальні активи»	11181 «Інші необоротні матеріальні активи»

Джерело: розроблено автором на основі [2; с. 312; 34;36]

Облікова політика бюджетної установи стосовно інших необоротних матеріальних активів є найбільш повною у випадку розкриття наступних елементів їх обліку:

- вартісної межі зарахування активів до малоцінних необоротних матеріальних активів;
- строків корисного використання об'єкта інших необоротних матеріальних активів;
- умов, за яких ліквідаційна вартість не використовується при розрахунку амортизації;
- способу оцінки інших необоротних матеріальних активів;
- форм первинних документів для обліку інших необоротних матеріальних активів;
- робочого Плану рахунків для обліку інших необоротних матеріальних активів.

Таким чином, провівши аналіз облікової політика бюджетної установи стосовно інших необоротних матеріальних активів можна запропонувати такі варіанти відображення їх обліку в наказі про облікову політику:

- встановити вартісну межу, що допоможе у розмежуванні між об'єктами, які можуть бути відображені як малоцінні необоротні матеріальні активи, та іншими об'єктами;
- визначення терміну корисного використання необоротних матеріальних активів покласти на працівників, які відповідають за їх експлуатацію, оскільки вони мають найкраще розуміння можливостей та технічного стану обладнання;

– використання ринкової вартості для оцінки активів дозволить краще відобразити їхню реальну вартість на дату балансу, що забезпечить точнішу інформацію для прийняття управлінських рішень;

– розробка та затвердження форм первинних документів для обліку інших необоротних матеріальних активів є ключовим етапом у забезпеченні системності та точності обліку[8].

Номенклатура субрахунків та аналітичних рахунків з обліку інших необоротних матеріальних активів також є важливою складовою, оскільки вона дозволить систематизувати облік та аналіз необоротних матеріальних активів.

РОЗДІЛ 2

СТАН ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ІНШИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ КНЕУ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

2.1. Документальне оформлення операцій з необоротними матеріальними активами

Усі операції, пов'язані зі створенням, придбанням, використанням та списанням необоротних матеріальних активів, підлягають обов'язковому відображенню в бухгалтерському обліку бюджетних установ[50]. Документальне оформлення операцій з нематеріальних активів залежить від джерел їх надходження та каналів вибуття.

Формування первісної вартості інших необоротних матеріальних активів представлено в табл. 2.1:

Таблиця 2.1 - Формування первісної вартості інших необоротних матеріальних активів

Шляхи надходження	Процес формування первісної вартості
1	2
Придбання за грошові кошти	Витрати на придбання
Безоплатне отримання	Справедлива вартість на дату одержання
Внесення до статутного капіталу	Узгоджена засновниками справедлива вартість інших необоротних матеріальних активів
Створення власними силами	Сума прямих та непрямих витрат, що пов'язані зі створенням активів
Зарахування з виготовленої продукції	Собівартість визначається згідно положень НП(С)БО в державному секторі 135 «Витрати»
Отримано в результаті обміну на подібний об'єкт	Залишкова вартість переданого об'єкта (якщо залишкова вартість перевищує справедливу, первісною буде справедлива вартість переданого об'єкта, а різниця віднесена на витрати звітного періоду)
Отримано в результаті обміну на неподібний об'єкт	Справедлива вартість переданого об'єкта збільшується на суму грошових коштів або їх еквівалентів, що передано в процесі обміну

Джерело: розроблено автором на основі [8; с. 58-60; 26;43, с. 287]

Підставою для бухгалтерського обліку необоротних матеріальних активів на балансі КНЕУ імені Вадима Гетьмана є первинні документи. Інші

необоротні матеріальні активи обліковуються з використанням тих самих первинних документів, що й для обліку матеріальних активів, але в дещо зміненій формі. До таких первинних документів відносяться:

- Акт приймання й поліпшення інших необоротних матеріальних активів (ІНМА-1);
- Інвентарна картка обліку інших необоротних матеріальних активів (ІНМА-2);
- Опис інвентарних карток з обліку інших необоротних матеріальних активів (ІНМА-3); Картка обліку руху інших необоротних матеріальних активів (ІНМА-4);
- Інвентарний список інших необоротних матеріальних активів (ІНМА-5);
- Акт вибуття інших необоротних матеріальних активів (ІНМА-6);
- Акт про розбирання тимчасових (нетитульних) споруд (ІНМА-7);
- Розрахунок амортизації інших необоротних матеріальних активів (ІНМА-8) [43].

Форма ІНМА-1 використовується для документування процесу зарахування та введення в експлуатацію об'єкта до складу інших необоротних матеріальних активів. Якщо існуючий актив поліпшується або ремонтується, що призводить до збільшення вартості або поліпшення технічних характеристик, зміни можуть бути задокументовані та використані для включення поліпшеного активу до складу інших необоротних матеріальних активів. Це відображає витрати, понесені у зв'язку з поліпшенням та ремонтом інших необоротних матеріальних активів, і допомагає зафіксувати витрати на утримання та поліпшення стану активу [9].

Форма ІНМА-1 не застосовується у випадках, коли введення в експлуатацію активу має бути оформлене особливим чином відповідно до чинного законодавства.

Відділ бухгалтерського обліку Київського державного економічного університету імені Вадима Гетьмана присвоює кожному об'єкту інвентарний номер у момент надходження та здійснює контроль за його станом і рухом.

Для аналітичного обліку інших необоротних матеріальних активів використовуються форми ІНМА-2. Форми ІНМА-2 використовуються для аналітичного обліку інших необоротних матеріальних активів. Форми ІНМА-2 надають детальну інформацію про окремі об'єкти, такі як характеристики, технічні параметри, вартість та строк корисного використання інших необоротних матеріальних активів про окремі об'єкти, такі як їхні характеристики, технічні параметри, вартість та строк корисного використання. Форма також надає можливість вести детальний аналітичний облік за кожним об'єктом окремо, що спрощує управління його станом, рухом та ефективністю використання. Інформація, зібрана в інвентарній картці, може бути використана для аналізу ефективності використання активу, планування ремонтів та модернізації, визначення потреби в нових активах тощо [42].

Форма № ІНМА-3 «Опис інвентарних карток обліку інших необоротних матеріальних активів» є інструментом, що використовується для систематизації та обліку наявності інвентарних карток обліку інших необоротних матеріальних активів на підприємстві. Основними функціями форми № ІНМА-3 є наступні:

- Систематизація інформації про інвентарні картки обліку інших необоротних матеріальних активів за класифікаційними групами або видами;
- Забезпечення відповідності наявності інвентарної картки реальній наявності об'єкта необоротних матеріальних активів
- Інформація, що міститься в інвентарній картці, може бути використана для аналізу наявних активів, їх кількості, стану тощо;
- контроль якості обліку інших необоротних матеріальних активів шляхом перевірки відповідності даних інвентарної картки та описів [52].

Форма ІНМА-4 «Картка обліку руху інших необоротних матеріальних активів» є інструментом для отримання аналітичних даних про наявність та рух

інших необоротних матеріальних активів на підприємстві в розрізі їх класифікації.

Форма ІНМА-4 дозволяє бухгалтерії КНЕУ імені Вадима Гетьмана збирати інформацію про всі операції, пов'язані з рухом інших необоротних матеріальних активів протягом звітного місяця, дозволяє деталізувати дані за класифікаційними ознаками, такими як види активів, групи об'єктів тощо, що дозволяє проводити аналіз за різними параметрами.

Заповнення форми ІНМА-4 дозволяє підприємству відстежувати всі зміни в інших необоротних матеріальних активах (надходження, амортизація, переміщення тощо), що відбулися протягом місяця, контролювати рух активів та аналізувати цю інформацію для прийняття управлінських рішень, планування обслуговування та ремонту активів тощо.

Інформація з картки використовується для складання звітів та фінансової звітності про рух інших необоротних матеріальних активів [49].

Форма ІНМА-5 є інструментом обліку інших необоротних матеріальних активів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» за місцями їх знаходження (експлуатації) та за суб'єктами, за якими вони фактично відповідають. В Інвентаризаційному описі інших необоротних матеріальних активів для кожного об'єкта зазначено його назву, інвентарний номер, місцезнаходження та матеріально відповідальну особу.

Інформація, наведена в ІНМА-5, має бути ідентичною опису в інвентарних картках цих активів, що зберігаються в бухгалтерії. Це забезпечує узгодженість даних і точність обліку; ІНМА-5 можна використовувати для перевірки наявності та стану активу і, за необхідності, для визначення відповідальної особи [3].

МНМА-8 «Нарахування амортизації інших необоротних матеріальних активів» регулює розрахунок амортизації. Окремим підрозділом виокремлено малоцінні необоротні матеріальні активи та тимчасові (без права власності) споруди з інших необоротних матеріальних активів [32].

Отже, можна зробити висновок, що всі операції, пов'язані зі створенням, придбанням, використанням та амортизацією інших необоротних матеріальних активів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», мають бути відображені в бухгалтерському обліку. Первісна вартість активу може бути сформована різними способами: придбання за грошові кошти, безоплатне отримання, внесок до статутного капіталу, створення власними силами, залік з виготовленої продукції, отримання в обмін на подібні або неподібні об'єкти тощо. Для кожного способу надходження визначається відповідний порядок формування первісної вартості. Інші необоротні матеріальні активи Інші необоротні матеріальні активи зараховуються на баланс Київського державного економічного університету відповідно до вимог бухгалтерського обліку та на підставі первинних документів, таких як акти приймання-передачі, інвентарні картки тощо. Інші необоротні матеріальні активи обліковуються з використанням різних первинних документів, таких як акти обстеження та поліпшення, інвентарні картки, акти вибуття та відомості нарахування амортизації.

2.2. Синтетичний та аналітичний облік необоротних матеріальних активів

Синтетичний та аналітичний облік інших необоротних матеріальних активів – два підходи до обліку, які доповнюють один одного та забезпечують повноту і точність фінансової інформації про ці активи[14].

Побудова синтетичного та аналітичного обліку інших необоротних матеріальних активів КНЕУ імені Вадима Гетьмана представлена на рис. 2.1.

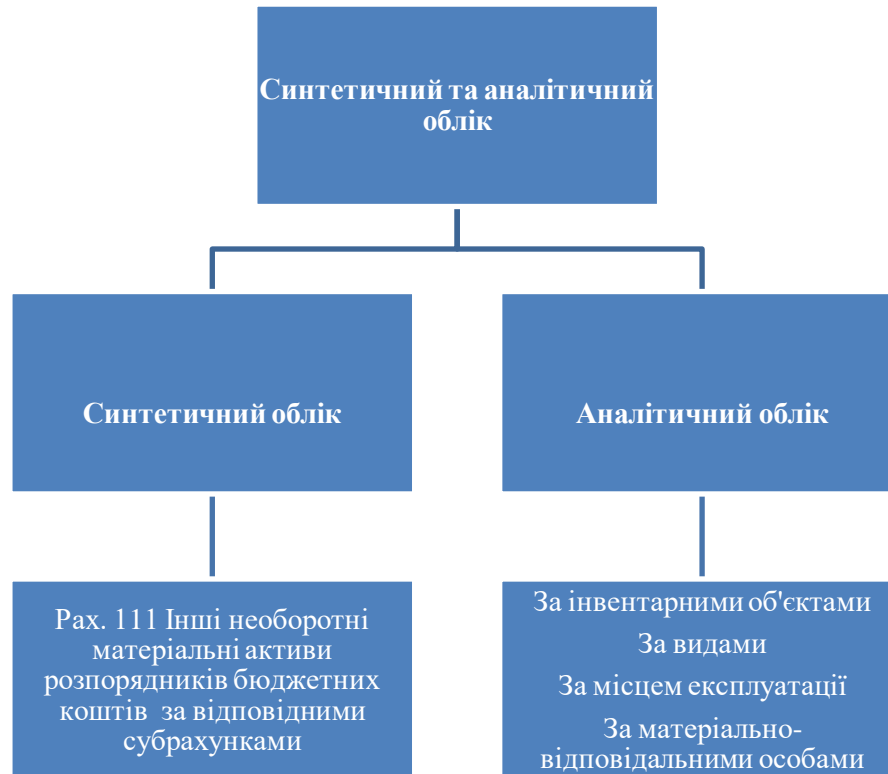

Рисунок 2.1 - Побудова синтетичного та аналітичного обліку необоротних матеріальних активів КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Джерело: [23]

Синтетичні рахунки узагальнюють інформацію про інші необоротні матеріальні активи в бухгалтерському обліку. Для обліку інших необоротних матеріальних активів використовується рахунок 111 «Інші необоротні матеріальні активи розпорядника бюджетних коштів» відповідно до «Інструкції по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі». Цей рахунок призначений для узагальнення інформації про наявність та рух необоротних матеріальних активів, які не включені до рахунку 101 «Основні засоби та інвестиційна нерухомість розпорядника бюджетних коштів» [36].

Паралельно з узагальненою інформацією на рахунку 111, ведеться аналітичний облік кожного окремого об'єкта цих активів. Це означає, що для кожного необоротного матеріального активу ведеться окремий облік, де

фіксується детальна інформація про його придбання, вартість, рух, амортизацію тощо.

Рахунок 111 має 8 субрахунків:

- 1111 «Музейні фонди»;
- 1112 «Бібліотечні фонди»;
- 1113 «Малоцінні необоротні матеріальні активи»;
- 1114 «Білизна, постільні речі, одяг та взуття»;
- 1115 «Інвентарна тара»;
- 1116 «Необоротні матеріальні активи спеціального призначення»;
- 1117 «Природні ресурси»;
- 1118 «Інші необоротні матеріальні активи»[36].

Такий підхід дозволяє забезпечити повноту та точність обліку необоротних матеріальних активів, а також дозволяє вести детальний контроль за кожним окремим об'єктом.

При цьому, при надходженні в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана» всі витрати на придбання або створення інших необоротних матеріальних активів обліковуються на рахунку 13 «Капітальні інвестиції», субрахунок 1312 «Капітальні інвестиції в інші необоротні матеріальні активи». На цьому рахунку відображаються витрати на придбання або виготовлення інших необоротних матеріальних активів до їх введення в експлуатацію (оплата послуг транспортування, монтаж, витрати на виробництво тощо). На рахунок 111 «Інші необоротні матеріальні активи розпорядників бюджетних коштів» вони зараховуються лише після їхнього введення в експлуатацію[2].

Такий підхід дозволяє розділити етапи придбання та експлуатації активу і допомагає підтримувати чіткість обліку та дотримання принципів бухгалтерського обліку. Він також дозволяє точніше відображати витрати на придбання та ефективніше управляти активами бюджетних установ.

Детальний аналітичний облік інших необоротних матеріальних активів забезпечує бюджетні установи найбільш повною інформацією про наявність та

рух цих активів. Деталізований облік забезпечує систематизацію активів за певними ознаками, такими як вид, місцезнаходження, стан, підрозділ або відповідальна особа та дата придбання [13].

Кореспонденція рахунків при безкоштовному отриманні інших необоротних матеріальних активів:

Дт 2313 Кт 7511 – відображення вартості безоплатно отриманих ІНМА;

Дт 2313 Кт 20, 23, 66 та інші – витрати, пов'язані з доставкою та монтажем безоплатно отриманих ІНМА;

Дт 111 Кт 2117 – зарахування безкоштовно отриманих об'єктів ІНМА і витрат за ними після введення в експлуатацію[2].

Принцип побудови кодів аналітичного рахунка інших необоротних матеріальних активів представлено на рис. 2.2:

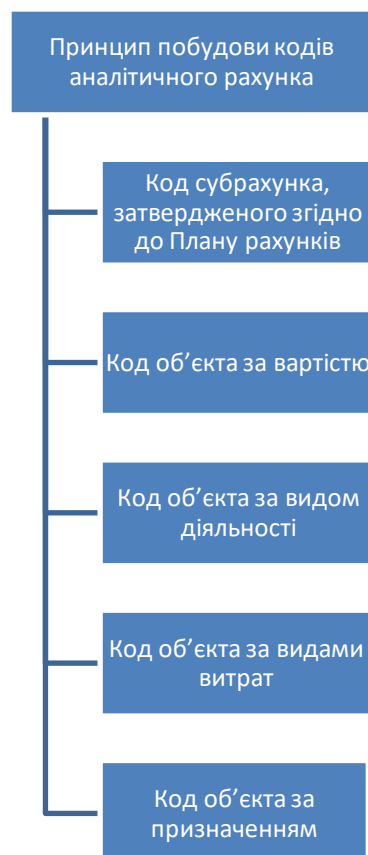

Рисунок 2.2 - Побудова кодів аналітичного рахунка інших необоротних матеріальних активів

Джерело: [23]

Списання неефективних або застарілих необоротних матеріальних активів дозволяє Київському національному економічному університету імені Вадима Гетьмана оптимізувати використання своїх ресурсів, підвищити ліквідність та рентабельність. Для прийняття рішення про списання активів необхідно провести оцінку їхньої поточної вартості, аналізувати їхню використаність та ступінь застарілості[13].

Також важливо врахувати можливі альтернативні варіанти використання або продажу активів. Об'єкт інших необоротних активів вилучається списується з балансу в разі його вибуття в результаті продажу, безоплатного передання або через невідповідність критеріям визнання активом. Способи вибуття з бюджетних установ об'єктів інших необоротних матеріальних активів представлені на рис. 2.3:

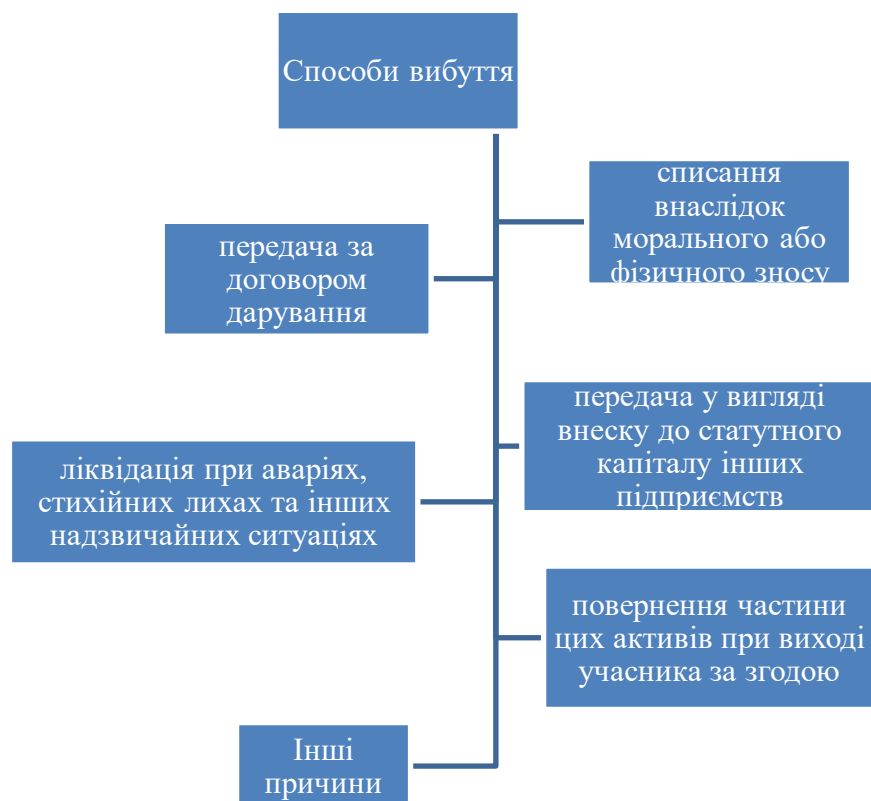

Рисунок 2.3 - Способи вибуття об'єктів інших необоротних матеріальних активів

Джерело: [23]

Фінансовий результат від вибуття інших необоротних матеріальних активів КНЕУ імені Вадима Гетьмана визначають як різницю між доходом та залишковою вартістю об'єкта разом з витратами та непрямими податками, що виникли в зв'язку з його вибуттям (НП(С)БОДС 123)[23].

Одним із головних показників, які характеризують стан інших необоротних матеріальних активів є амортизація. Метод нарахування амортизації фіксується в наказі про облікову політику.

Витрати, які здійснюються для підтримки інших необоротних матеріальних активів в робочому стані (техогляд, ремонт, нагляд, обслуговування тощо) і отримання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від їх використання, включаються до складу витрат.

Кореспонденція рахунків з обліку інших необоротних матеріальних активів представлена в таблиці 2.2:

Таблиця 2.2 - Кореспонденція рахунків з обліку інших необоротних матеріальних активів

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
1	2	3
Отримання цільового фінансування для придбання ІНМА	2313	5411
Відображення витрат на придбання ІНМА	1311	6211
Відображення сум витрат на транспортування та установку ІНМА	1311	6211
Сплачено постачальникам	6211	2313
Введення ІНМА в експлуатацію	1118 5111	1311 5111
Безоплатне отримання ІНМА	2313	7511
Відображення касових видатків	2117	2313
Оприбуткування ІНМА	1118	2117
Водночас відображено зміни у капіталі	7511	5111
Придбання, виготовлення власними силами ІНМА	8014,8114	14
тримання цільового фінансування для модернізації ІНМА	2313	5411
Сплачено виконавцю за послуги з модернізації ІНМА	6211	2313
Відображення витрат на модернізацію ІНМА	1311	6211
Зарахування витрат після завершення робіт з поліпшення ІНМА на збільшення їх первісної вартості	1118 5411	1311 5111
Доцінка первісної вартості ІНМА	1014	5311

Продовження табл. 2.2

1	2	3
Відображення витрат на відновлення ІНМА при встановленні осіб, винних у нестачі в процесі проведення інвентаризації	2115 2115	7111 6312
Списання суми зносу ІНМА	1411	1118
Списання залишкової вартості ІНМА	8411	1118
Віднесення до накопичених фінансових результатів первісної вартості ІНМА при їх списанні	5111	5512

Джерело: розроблено автором на основі [2; с. 312; 34;36]

Для обліку інших необоротних матеріальних активів КНЕУ імені Вадима Гетьмана застосовується журнал-ордер №4, дані якого наприкінці кожного місяця переносяться до Головної книги[19].

Таким чином, синтетичний та аналітичний облік необоротних матеріальних активів забезпечує для Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана повноту та точність їх обліку. Синтетичний облік дозволяє узагальнено відображати інформацію про активи на рахунках бухгалтерського обліку, що допомагає вести загальний контроль. Аналітичний облік в свою чергу забезпечує детальний контроль за кожним окремим об'єктом цих активів, що дозволяє відслідковувати їхні придбання, вартість, рух та інші важливі характеристики. Облік інших необоротних матеріальних активів ведеться на рахунку 111 «Інші необоротні матеріальні активи розпорядників бюджетних коштів». При введенні в експлуатацію об'єктів ІНМА складають запис на суму внесеного капіталу внаслідок оприбуткування активів організацією.

2.3 Розкриття інформації про інші необоротні матеріальні активи бюджетних установ у фінансовій звітності

Розкриття інформації про інші необоротні матеріальні активи бюджетної установи у фінансовій звітності має велике значення, адже це дозволяє зацікавленим сторонам, таким як власники, інвестори та потенційні партнери, краще розуміти структуру та вартість активів бюджетних установ. Інформація

про інші необоротні матеріальні активи допомагає оцінити ризики та можливості, пов'язані з цими активами. Інформація про інші необоротні матеріальні активи допомагає керівництву КНЕУ імені Вадима Гетьмана в плануванні та управлінні ресурсами. Вона дозволяє виявляти потреби в обслуговуванні, ремонті чи оновленні активів [15].

Перед складанням балансу обов'язково проводиться звірка оборотів та залишків за синтетичними і аналітичними рахунками та записами у Головній книзі.

Основними етапами організації облікової роботи зі складання фінансової звітності КНЕУ імені Вадима Гетьмана є наступні:

- інвентаризація основних засобів та інших матеріальних активів;
- закриття облікових регістрів;
- заповнення форм звітності;
- складання пояснювальної записки;
- розгляд та затвердження звітності керівником бюджетних установ[3].

Відображення інформації про інші необоротні матеріальні активи у балансі КНЕУ імені Вадима Гетьмана регулюється НП(С)БО в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності».

Розкриття інформації за статтями балансу Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана здійснюється згідно з Порядком №307 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яким регламентується форма Балансу (Звіту про фінансовий стан)[37]. Баланс побудований у вигляді двосторонньої таблиці (табл. 2.3):

Таблиця 2.3 - Структура балансу бюджетних установ

Актив	Пасив
1	2
Нефінансові активи Фінансові активи Витрати майбутніх періодів	Власний капітал та фінансовий результат Зобов'язання Забезпечення Доходи майбутніх періодів

Джерело: розроблено автором на основі [4; 17,с. 117; 22]

Розділ «Нефінансові активи» містить такі основні статті: основні засоби, в тому рахунку інші необоротні матеріальні активи, знос, незавершені капітальні інвестиції, довгострокові біологічні активи, нематеріальні активи, запаси.

Інформація за статтями активу і пасиву балансу відображається на підставі даних відповідних субрахунків бухгалтерського обліку, узагальнених бюджетною установою протягом звітного періоду у книзі «Журнал-головна».

Відображення інших необоротних активів у балансі організації регулюється НП(С)БОДС 121 «Основні засоби», згідно якого визначено 8 основних підгруп інших необоротних активів. Для кожної підгрупи інших необоротних активів встановлені свої правила відображення в балансі бюджетних установ[23].

Особливості відображення інших необоротних активів в балансі КНЕУ імені Вадима Гетьмана представлено в табл. 2.4:

Таблиця 2.4 - Особливості відображення інших необоротних активів в балансі бюджетних установ

Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності	НП(С)БОДС 121 «основні засоби»
1	2
Зазначається вартість необоротних активів, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна виділити окрему статтю або які не можуть бути включені до інших статей розділу «Необоротні активи».	Група «Інші необоротні матеріальні активи» класифікується за підгрупами: музейні фонди; бібліотечні фонди; малоцінні необоротні матеріальні активи; білизна, постільні речі, одяг та взуття; інвентарна тара; прилади та апарати для наукових цілей; необоротні матеріальні активи спеціального призначення. Для кожного із цих об'єктів встановлюються особливості відображення

Джерело: розроблено автором на основі [23;42, с. 41-44;44]

У разі безоплатного отримання інших необоротних матеріальних активів формується додатковий капітал, що змінює розмір власного капіталу бюджетної установи. Це може відбутися, наприклад, при передачі активів від іншого суб'єкта безоплатно. Коли актив вноситься до статутного капіталу, це призводить до погашення заборгованості за внесками до статутного капіталу,

що також змінює структуру капіталу організації. Ці операції відображаються у фінансовій звітності КНЕУ імені Вадима Гетьмана й демонструють зміни у власному капіталі та позиковому капіталі бюджетної установи[44].

В балансі КНЕУ імені Вадима Гетьмана інші необоротні матеріальні активи відображаються в 1 розділі і має назву «Нефінансові активи». Він складається на основі сальдо рахунків, що належать до I класу Плану рахунків[34]. Методика формування розділу 1 Балансу представлена в таблиці 2.5:

Таблиця 2.5 - Методика формування розділу 1 Балансу КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Назва статті	Код рядка	Вихідні дані
1	2	3
Основні засоби Інші необоротні матеріальні активи	1000	(р. 1001 - р. 1002)
вартість первинна	1001	Дт 101
знос	1002	-Кт 141
У р. 1000 відображають вартість об'єктів, віднесених до складу нематеріальних активів згідно. До підсумку включають залишкову вартість, що обчислюється як різниця між вартістю первинною та накопиченою сумою амортизації.		
1	2	3
Інвестиційна нерухомість	1010	Дт 1010
Відображають вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій в необоротні активи		
Нематеріальні активи:	1020	(р. 1021 - р. 1022)
вартість первинна	1021	Дт 121-1216, Дт 122
накопичена амортизація	1022	(Кт 141, 142)
У р. 1020 наводять вартість власних і одержаних на умовах фінлізингу об'єктів, віднесених до складу нематеріальних активів, вартість НМА, отриманих в довірче управління/на правах господарського ведення, праві оперативного управління. Також тут наводять вартість інших необоротних матеріальних активів		
Незавершені капітальні інвестиції	1030	Дт 131, і/або Дт 132 - Кт 135 (р. 1016 - р. 1017)
біологічні активи довгострокові	1040	Дт 1117, 163, 165 і/або Дт 162, 164, 166 - Кт 134 (р. 1041 - р. 1042)
Зазначається інформація по: Дт 117, 163, 165 - якщо облік ведеться за вартістю справедливою біологічних активів довгострокових; - Дт 162, 164, 166 - Кт 134 (р. 1041 - р. 1042) - якщо біологічні активи довгострокові враховують за первинною вартістю, тобто наводять їхню вартість залишкову, яка включається до підсумку балансу, при цьому в додаткових рядках 1021 та 1022 окремо наводять їх вартість первинну (Дт 162, 164, 166) й суму накопиченої амортизації (Кт 134).		

Продовження табл. 2.5

Запаси	1050	Дт 151,152
Виробництво	1060	Дт 161, 162
Поточні біологічні активи	1090	Дт 1713, 1714
Разом по 1 розділу	1095	р. 1000 + р. 1005 + р. 1010 + р. 1015 + р. 1020 + р. 1030 + р. 1035 + р. 1040 + р. 1045 + р. 1090

Джерело: розроблено автором на основі[4;34;36;42, с. 41-44]

Таким чином, вартість інших необоротних матеріальних активів в балансі організації наводиться в рядку 1000 розділу 1 балансу «Нефінансові активи».

Отже можна зробити висновок, що розкриття інформації про інші необоротні матеріальні активи у фінансовій звітності бюджетної установи має велике значення. Вона допомагає оцінити потенційні ризики та можливості, пов'язані з цими активами. Інформація про інші необоротні матеріальні активи допомагає керівництву КНЕУ імені Вадима Гетьмана в плануванні та управлінні ресурсами. Вона дозволяє виявляти потреби в обслуговуванні, ремонті чи оновленні активів, а також приймати стратегічні рішення щодо їх використання та розвитку. Інші необоротні матеріальні активи відображаються у балансі бюджетної установи як частина розділу «Нефінансові активи». Це підтверджує важливість цих активів у фінансовому стані організації та їх вплив на її діяльність.

2.4 Шляхи удосконалення обліку операцій з необоротними матеріальними активами

Сучасні умови функціонування бюджетних установ потребують оптимального використання необоротних матеріальних активів. До складу необоротних матеріальних активів належить різноманітне майно, яке відрізняється за: призначенням, фізичною формою, способами використання, активністю застосування та іншими критеріями. Враховуючи значну

варіативність необоротних матеріальних активів в структурі майна бюджетних установ, необхідно вдосконалювати їх облік включаючи такі аспекти як визнання, класифікацію, оцінку, аналітичний і синтетичний облік, а також їх відображення у фінансовій звітності[43].

Відсутність на сьогоднішній день єдиного визначення поняття «необоротні матеріальні активи» в нормативно-правових актах може призводити до певних проблемних ситуацій при визнанні активів бюджетних установ. Без чіткого визначення цього поняття можуть виникати ситуації, коли певні активи одними бюджетними установами визнаються як необоротні, а іншими - ні. Це може вплинути на правильність фінансової звітності та порушувати стандарти обліку.

Провівши аналіз статей Балансу (Звіту про фінансовий стан), можна дійти висновку, що в Балансі не передбачено окремого рядка для розкриття інформації про інші необоротні матеріальні активи.

Також проаналізувавши Форму №5-ДС «Примітки до річної фінансової звітності», що застосовується розпорядниками коштів місцевих бюджетів з'ясовано, що у розділі I Форми №5-ДС розкривається інформація за кожною групою основних засобів, що перебувають на балансі організації. Пояснення щодо представлення інформації за статтями розділу I Форми №5-ДС Основні засоби представлено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 - Розкриття інформації за статтями розділу I Форми №5-ДС Основні засоби КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Стаття	Назва статті	Показники	Опис
1	Залишки на початок року	- Первісна вартість - Сукупна амортизація - Чиста залишкова вартість	Залишки на початок звітнього року за даними бухгалтерського обліку.
2	Надходження	- Первісна вартість - Сума нарахованого ПДВ - Витрати, пов'язані з придбанням	Суми основних засобів, що надійшли протягом звітнього року, включаючи ПДВ та витрати, пов'язані з їх придбанням.
3	Переоцінки	- Сума дооцінки - Сума уцінки	Суми дооцінки та уцінки основних засобів, проведені протягом звітнього року.

Продовження табл. 2.6

4	Вибуття	- Первісна вартість - Сукупна амортизація - Чиста залишкова вартість - Сума вибуття	Суми основних засобів, що вибули протягом звітного року, за їх первісною вартістю, сукупною амортизацією, чистою залишковою вартістю та сумою вибуття.
5	Зменшення корисності	- Сума зменшення корисності	Суми зменшення корисності основних засобів, визнані протягом звітного року.
6	Відновлення корисності	- Сума відновлення корисності	Суми відновлення корисності основних засобів, визнані протягом звітного року.
7	Нарахована амортизація	- Сума нарахованої амортизації	Сума амортизації, нарахованої протягом звітного року на всі групи основних засобів.
8	Інші зміни	- Опис інших змін	Опис інших змін, які відбулися з основними засобами протягом звітного року, наприклад, коригування помилок минулих років.
9	Залишки на кінець року	- Первісна вартість - Сукупна амортизація - Чиста залишкова вартість	Залишки на кінець звітного року за даними бухгалтерського обліку.

Джерело: розроблено автором на основі[2, с. 312;35;37]

З урахуванням пропозицій стосовно удосконалення обліку операцій з іншими необоротними матеріальними активами можна рекомендувати розділити в формі №5-ДС «Примітки до річної фінансової звітності» розділити інформацію стосовно основних засобів та інших нематеріальних активів бюджетної організації.

Можна запропонувати виділити в Формі №5-ДС окремий розділ для відображення інформації стосовно залишків та руху інших необоротних матеріальних активів (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 - Вдосконалена структура розділу «Інші необоротні матеріальні активи» Форми №5-ДС

Код рядка	Назва показника	Опис
170	Інші необоротні матеріальні активи, всього	Сукупна вартість усіх інших необоротних матеріальних активів, що не належать до груп основних засобів.
171	Бібліотечні фонди	Вартість книг, журналів, інших бібліотечних матеріалів, призначених для багаторазового використання.
172	Музейні предмети	Вартість музейних експонатів, колекцій, інших цінностей, що належать підприємству.

Продовження табл. 2.7

173	Інструменти та приналежності	Вартість інструментів, приладів, інших необоротних матеріальних активів, що використовуються для виробничих або інших цілей.
174	Тара та контейнери	Вартість тари, контейнерів, інших необоротних матеріальних активів, що використовуються для транспортування та зберігання продукції.
175	Запасні частини	Вартість запасних частин, які призначені для ремонту та обслуговування основних засобів.
176	Спеціальні інструменти та пристосування	Вартість спеціальних інструментів та пристосувань, що використовуються для виконання певних робіт.
177	Обмундирування	Вартість спецодягу, взуття, інших необоротних матеріальних активів, що видаються працівникам.
178	Інші необоротні матеріальні активи	Вартість інших необоротних матеріальних активів, які не належать до перерахованих вище груп.

Джерело: розроблено автором на основі[2, с. 312; 35;37]

Питання, пов'язані з обліком інших необоротних матеріальних активів в бюджетних установах, є складними і пов'язані з їх специфікою та потребами. Незважаючи на існуючі нормативні вимоги та рекомендації, існують питання, які потребують уваги та вирішення.

Одним з них є неоднозначність визначення та відображення в обліку витрат, пов'язаних з ремонтом і поліпшенням інших необоротних матеріальних активів. У нормативних документах залишається без відповіді низка питань, які ускладнюють процес визначення нарахування податку на прибуток. Наприклад, необхідно чітко визначити, який ремонт є поточним, а який капітальним, і які витрати можна капіталізувати.

Залучення інженерно-технічних експертів, які розуміються на технічних аспектах будівництва, може допомогти вирішити ці питання. Їхні рекомендації та експертні висновки є ключовими у визначенні класифікації ремонтів та визначенні того, що підлягає капіталізації.

Іншим важливим кроком у вирішенні цих питань є впорядкування нормативно-правової бази. Чітке визначення термінів та процедур обліку ремонтів і поліпшень допоможе уніфікувати підходи та уникнути двозначності.

Нарешті, можна запропонувати розділити витрати на ремонт і поліпшення на ті, що призводять до збільшення майбутніх економічних вигод, і

ті, що просто підтримують первісно визнані економічні вигоди. Це допоможе краще визначити, які витрати слід капіталізувати, а які відносити до поточних витрат.

Ефективне управління іншими необоротними матеріальними активами є важливим аспектом фінансової стійкості та успішної діяльності бюджетних установ. Досягнення цієї мети вимагає реалізації низки заходів, спрямованих на підвищення якості внутрішнього контролю та документування операцій, пов'язаних з цими активами.

По-перше, встановлення чітких правил і процедур управління іншими необоротними матеріальними активами є важливою передумовою для забезпечення єдиного підходу до контролю в організації. Це дозволить уникнути непорозумінь та недоліків в управлінні цими активами.

По-друге, регулярна інвентаризація та перевірка стану інших необоротних матеріальних активів дозволяє своєчасно виявляти відхилення та втрати. Це не лише підвищує ефективність управління, але й допомагає уникнути негативних фінансових наслідків.

По-третє, використання спеціального програмного забезпечення для управління обліком та рухом інших необоротних матеріальних активів є ефективним засобом точного відстеження їх місцезнаходження та використання.

Крім того, навчання та розвиток персоналу, відповідального за управління необоротними активами, має важливе значення для забезпечення належного розуміння процесів і вимог їх обліку та управління ними.

Ретельне ведення первинної документації щодо операцій з іншими необоротними матеріальними активами допомагає забезпечити їх належний облік та аналіз за потреби.

Нарешті, реструктуризація системи внутрішнього контролю для фактичної перевірки операцій з іншими необоротними матеріальними активами є важливим кроком на шляху до підвищення ефективності управління цими активами. Методи перевірки повинні виходити за рамки виявлення порушень і

включати реалізацію низки заходів, спрямованих на запобігання їх виникненню в майбутньому.

Враховуючи вищезазначені заходи, бюджетні органи можуть покращити свій внутрішній контроль за іншими необоротними матеріальними активами та забезпечити більш ефективне управління ними.

Важливим аспектом удосконалення обліку інших необоротних матеріальних активів є оптимізація процесів документообігу. Автоматизація реєстрації, зберігання та обміну інформацією в бюджетних установах дозволяє ефективніше використовувати ресурси та зменшити витрати, пов'язані з виконанням цих завдань.

Заміна паперових документів на електронні форми - це не лише сучасний підхід, а й стратегічне рішення, яке підвищує ефективність обробки та зберігання інформації. Це не тільки прискорює процес, але й забезпечує зручний доступ до необхідних даних.

Важливим елементом впровадження автоматизації є використання програмних засобів, призначених для обліку основних засобів. Це допомагає уникнути рутинних завдань, зменшити ймовірність помилок і підвищити якість обліку.

Встановлення єдиних стандартів обліку інших необоротних матеріальних активів забезпечує узгодженість облікових процедур в організації та спрощує аналіз і порівняння даних. Це дозволить уніфікувати процеси та полегшить взаємодію між підрозділами.

Навчання та підвищення кваліфікації персоналу з питань обліку інших необоротних матеріальних активів є ключовим елементом успішного впровадження системи управління цими активами. Це допомагає забезпечити правильне використання системи обліку та уникнути потенційних помилок.

Таким чином, сучасні умови вимагають системного та ефективного підходу до управління іншими необоротними матеріальними активами. Шляхом до досягнення цієї мети є оптимізація процесів, використання сучасних технологій та систем, навчання персоналу та встановлення єдиної

системи стандартів. Тільки так можна забезпечити ефективний та достовірний облік цих активів, що є ключовою передумовою успішної діяльності будь-якої організації.

ВИСНОВКИ

В кваліфікаційній бакалаврській роботі досліджено особливості системи обліку інших необоротних матеріальних активів на прикладі Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана. За результатами дослідження узагальнено наступні висновки:

- визначено сутність поняття «необоротні матеріальні активи», що є активами, які призначені для тривалого використання та мають термін служби більше одного року або операційного циклу. Вони включають у себе різноманітні ресурси та об'єкти, що використовуються для виробництва, зберігання чи надання послуг, а також для забезпечення основної діяльності бюджетної установи;

- уточнено класифікацію інших необоротних матеріальних активів, а саме: компютерне обладнання, меблі, інструменти, прилади інвентар, які за вартісним критерієм більше 20 000 грн.;

- окреслено синтетичний та аналітичний облік інших необоротних матеріальних активів, зокрема: синтетичний облік дозволяє узагальнено відображати інформацію про активи на рахунках бухгалтерського обліку, що допомагає вести загальний контроль; аналітичний облік в свою чергу забезпечує детальний контроль за кожним окремим об'єктом цих активів, що дозволяє відслідковувати їхні придбання, вартість, рух та інші важливі характеристики. Облік інших необоротних матеріальних активів ведеться на рахунку 111 «Інші необоротні матеріальні активи розпорядників бюджетних коштів», який має 8 субрахунків. При цьому, активи спочатку обліковуються на рахунку 13 «Капітальні інвестиції», а після їхнього введення в експлуатацію зараховуються на рахунок 111;

- з'ясовано, що інші необоротні матеріальні активи є важливою складовою майна бюджетної установи, яка відображається у фінансовій звітності. Інформація про інші необоротні матеріальні активи допомагає керівництву організації в плануванні та управлінні ресурсами. Вона дозволяє

виявляти потреби в обслуговуванні, ремонті чи оновленні активів, а також приймати стратегічні рішення щодо їх використання та розвитку. Інші необоротні матеріальні активи відображаються у балансі бюджетної установи як частина розділу «Нефінансові активи»;

- узагальнено шляхи удосконалення організації та методики обліку інших необоротних матеріальних активів: оптимізувати процес документообігу, автоматизувати процеси реєстрації, накопичення та обміну інформацією в бюджетній установі; замінити паперові документи електронними формами; використовувати спеціалізовані програмні засоби для обліку інших необоротних активів; встановити єдині підходи щодо обліку інших необоротних матеріальних активів, що допомагає забезпечити однаковий підхід до їх обліку та спрощує аналіз та порівняння даних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афанас'єва І. І. Інформаційна система управлінського обліку в умовах . діджиталізації економіки. Збірник наукових праць Державного університету інфраструктури: Серія «Економіка і управління». Вип. 49. К.: ДУІТ, 2021. С. 32-40.
2. Безверхий К. В. Облік у бюджетних установах: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 312 с.
3. Бухгалтерський облік (загальна теорія): практикум. М. М. Коцупатрий та ін.; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». Київ: КНЕУ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА , 2019. 231 с.
4. Бюджетний кодекс України від 08.07.10р. № 2456-VI (із змінами і доповненнями. URL: <http://www.nibu.factor.ua>
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV. URL: www.rada.gov.ua
6. Гресь Н. Л. Облік і звітність в оподаткуванні: навч. пос. Н. Л. Гресь, К. К. Недоступ / за заг. ред. проф. М. Т. Теловатої; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка». Дніпро: НТУ «ДП», 2021. 152 с.
7. Гуцаленко Л. В. Управлінський облік: навч. посіб. Л. В. Гуцаленко, О. М. Колеснікова, І. М. Лепетан, У. О. Марчук, Л. В. Мельянцева. К.: ЦУЛ, 2020. 370 с.
8. Давидюк Т. В. Принципи розробки та впровадження ефективного управлінського обліку. Результати наукових конференцій Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу НТУ «ХП» за 2020 рік в 2 т. Харків: НТУ «ХП», 2020. Т. 1: Труды XVI-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум-2020» 2-4 грудня 2020 р. 2020. С. 58-60.
9. Довгопол Н. В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Н. В. Довгопол, Т. В. Полозова, М. О. Радченко; Харків. наг -т радіоелектроніки. Харків: ХНУРЕ, 2021. 299 с.

10. Електронна відділ бухгалтерського обліку: підруч. для здобувачів вищої освіти. В. Я. Плаксієнко, І. М. Назаренко, К. С. Жадько, С. А. Гаркуша; за ред. В. Я. Плаксієнка. Київ: Центр навч. літ., 2021. 334 с.
11. Заросило, А. Методичні підходи аналізу доходів і витрат розпорядниками бюджетних коштів. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації: міжнар. наук. журн. 2017. Вип. 3-4. С. 95-104.
12. Звітність підприємств: навчальний посібник. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 208 с.
13. Ігерман Г.А. Політика управління необоротними активами бюджетних установ Л.І.Бровко, Г.А. Ігерман Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки: кол. моног. за заг. ред. І.П. Приходька Дніпро: Пороги, 2020. С. 151-161.
14. Іщенко Я. П., Подолянчук О. А., Коваль Н. І. Фінансовий облік: підручник. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2021. 396 с
15. Кіндрацька Г. І., Загородній А. Г., Кулиняк Ю. І. Аналіз господарської діяльності. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 156 с.
16. Конституція України із внесеними змінами і доповненнями URL: <https://www.president.gov.ua>
17. Конспект лекцій з дисципліни «Звітність підприємств» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 071 «Облік і звітність в оподаткуванні». Укл. Будько О.В. Кам'янське: ДДТУ, 2020. 117 с.
18. Кулик В. А., Левченко З. М. Облікова політика бюджетних установ: навч. посіб. Київ: SBA-print, 2019. 238 с.
19. Кузнецова С. О. Фінансовий облік: текст лекцій. С. О. Кузнецова; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків, 2020. 156 с.
20. Маренич Т. Г. Рівні ієрархії справедливої вартості. Основні напрями удосконалення бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах євроінтеграції: матеріали II Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. Харків: Стильна типографія, 2020. С. 43-48

21. Мелень О. В. Облік і звітність в оподаткуванні: текст лекцій. Мелень О. В. Харків: НТУ «ХПІ», 2021. 82 с.

22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.12.09 №1541. URL: <http://minfin.gov.ua>

23. НП(С)БО 121 в державному секторі «Основні засоби» затверджено Наказом Міністерства фінансів України 12.10.2010р. за №1202. URL: <http://minfin.gov.ua>

24. НП(С)БО в державному секторі 127 «Зменшення корисності активів», затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2010р. за No 1629. URL: <http://minfin.gov.ua>

25. НП(С)БО в державному секторі 124 «Доходи», затверджено Наказом Міністерства фінансів України 24.12.2010 No 1629. URL: <http://minfin.gov.ua>

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.05.2012. №568. URL: <http://minfin.gov.ua>

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 136 «Біологічні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 15.11.2017. №943. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

28. Облік, аудит і оподаткування: бакалаврський курс. Частина 1: Навчальний посібник для студентів спеціальностей 071 «Облік і оподаткування». Колектив авторів. За ред. проф. Мардус Н. Ю. Харків: НТУ «ХПІ», 2022. 523с.

29. Облік, оподаткування і контроль в управлінні, 14 квітня 2021 р. Кропивницький, 2021. 177 с.

30. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua>

31. Про затвердження типових дором з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання: Наказ

Міністерства фінансів України від 13 вересня 2016 р. №818. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

32. Панасюк В. М. Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 330 с.

33. Плаксієнко В.Я.,І.М.Назаренко Безпаперова відділ бухгалтерського обліку: призначення, характеристика складових та ключових аспекти Агросвіт. 2018. №9. С.20 –26.

34. План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, затверджено Наказом Міністерства фінансів України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

35. Положення з бухгалтерського обліку необоротних активів бюджетних установ, затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 26.06.2013 №611. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

36. Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом Міністерства фінансів України 29.12.2015. №1219. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

37. Порядок заповнення форм фінансової звітності в державному секторі, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 28.02.2017. №307. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

38. Правдюк Н.Л., Коваль Л. В., Коваль О. В. Облікова політика підприємств: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 648 с.

39. Практикум з бухгалтерського обліку: навч. посіб. В. Є. Слюсаренко. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 504 с.

40. Податковий кодекс України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

41. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV (із змінами і доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

42. Притуляк Н. М. Ефективність використання необоротних активів Н.М. Притуляк Фінанси України: журнал. 2019. №11. С. 41-44.

43. Рязанова Н. О. Бухгалтерський облік: навчально-методичний посібник. Старобільськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2022. 287 с.

44. Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності, оподаткування в Україні: монографія заред.д.е.н., проф. Г. М. Колісник; рец.: І. Б. Садовська, Р. Й. Бачо. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2023. 284 с.

45. Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами : Наказ Міністерства фінансів України від 29 грудня 2015 р. №1219. Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

46. Управлінський облік: підручник. Фоміна О. В., Мошковська О. А., Августова О. О. Київ: КНТЕУ, 2021. 228 с.

47. Усатенко О. В. Бухгалтерський облік та звітність організацій: навч. посіб. О. В. Усатенко; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро: НТУ «ДП», 2022. 74 с.

48. Фінансовий облік та звітність: навчальний посібник/ укладачі: С. І. Мельник, І. М. Горбан, Н. С. Марушко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 388 с.

49. Фірсова С. М. Особливості внутрішнього контролю використання необоротних активів бюджетних установ С. М. Фірсова, О. В. Гарасюта Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. Львів: РВВ НЛТУ України. 2019. Вип. 16.6. С. 184-187.

50. Чудовець В. В., Жураковська І. В. Фінансовий облік і звітність: навч. посіб. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2018. 330 с.

51. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року №435-IV. URL: <http://www.http://zakon.rada.gov.ua>

52. Швець В. Необоротні активи в системі кругообороту капіталу бюджетних установ В. Швець, О. Борисюк Економіка. 2018. №118. С. 53-55.

53. КНЕУ імені Вадима Гетьмана . Офіційний сайт. URL:
<https://kneu.edu.ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського
обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової
звітності»

	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
		2023	07	01
Установа	Київський національний економічний університет імені Валерія Гетьмана	за ЄДРПОУ	02070884	
Територія	Шевченківський	за КАТОГПТ	UA80000000001078669	
Організаційно-правова форма господарювання	Державна організація (установа, заклад)	за КОПФГ	425	
Орган державного управління	Міністерство освіти і науки України	за КОДУ	11085	
Вид економічної діяльності	Вища освіта	за КВЕД	85.42	
Одиниця виміру: грн				
Періодичність: проміжна				

БАЛАНС

на 01 липня 2023 року

Форма №1-дс

АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. НЕ ФІНАНСОВІ АКТИВИ			
<i>Основні засоби:</i>	1000	1078694328	2404876236
первісна вартість	1001	30712381522	32038684892
знос	1002	29633687194	29633808656
<i>Інвестиційна нерухомість:</i>	1010	-	-
первісна вартість	1011	-	-
знос	1012	-	-
<i>Нематеріальні активи:</i>	1020	62202	62202
первісна вартість	1021	62202	62202
накопичена амортизація	1022	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1030	2523646	2189259
<i>Довгострокові біологічні активи:</i>	1040	-	-
первісна вартість	1041	-	-
накопичена амортизація	1042	-	-
Запаси	1050	2191616	2578969
Виробництво	1060	-	-
Поточні біологічні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1083471792	2409706666
II. ФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1100	166917	165601
<i>Довгострокові фінансові інвестиції, у тому числі:</i>	1110	-	-
цінні папери, крім акцій	1111	-	-
акції та інші форми участі в капіталі	1112	-	-
<i>Поточна дебіторська заборгованість:</i>			
за розрахунками з бюджетом	1120	-	-
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1125	894474	385780
за наданими кредитами	1130	-	-
за виданими авансами	1135	5273522	47410

за розрахунками із соціального страхування	1140	-	-
за внутрішніми розрахунками	1145	-	-
інша поточна дебіторська заборгованість	1150	6076080	2310698
Поточні фінансові інвестиції	1155	-	-
<i>Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у:</i>			
<i>національній валюті, у тому числі в:</i>	1160	10728862	4182727
<i>касі</i>	1161	1809	1809
<i>казначействі</i>	1162	10727053	4180918
<i>установах банків</i>	1163	-	-
<i>дорозі</i>	1164	-	-
<i>іноземній валюті</i>	1165	1141202	1100131
<i>Кошти бюджетів та інших клієнтів на:</i>			
<i>єдиному казначейському рахунку</i>	1170	-	-
<i>рахунках в установах банків, у тому числі в:</i>	1175	-	-
<i>національній валюті</i>	1176	-	-
<i>іноземній валюті</i>	1177	-	-
Інші фінансові активи	1180	-	-
Усього за розділом II	1195	24281057	8192347
III. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1200	-	-
БАЛАНС	1300	1107752849	2417899013

ПАСИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ			
Внесений капітал	1400	745059549	2071362919
Капітал у дооцінках	1410	1255943586	1255943586
Фінансовий результат	1420	-914517450	-923262698
Капітал у підприємствах	1430	-	-
Резерви	1440	-	-
Цільове фінансування	1450	2324528	2189259
Усього за розділом I	1495	1088810213	2406233066
II. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
<i>Довгострокові зобов'язання:</i>			
<i>за цінними паперами</i>	1500	-	-
<i>за кредитами</i>	1510	166917	165601
<i>інші довгострокові зобов'язання</i>	1520	-	-
<i>Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями</i>	1530	-	-
<i>Поточні зобов'язання:</i>			
<i>за платежами до бюджету</i>	1540	380536	211469
<i>за розрахунками за товари, роботи, послуги</i>	1545	315054	13857
<i>за кредитами</i>	1550	-	-
<i>за одержаними авансами</i>	1555	-	-
<i>за розрахунками з оплати праці</i>	1560	94281	-
<i>за розрахунками із соціального страхування</i>	1565	-	-
<i>за внутрішніми розрахунками</i>	1570	-	-
<i>інші поточні зобов'язання, з них:</i>	1575	119018	11275020
<i>за цінними паперами</i>	1576	-	-
Усього за розділом II	1595	1075806	11665947
III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	1600	-	-

I. Основні засоби

Група основних засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Притоки (відміна +, відміна -)		Відбули за звітний рік		Найшли за рік		Закінчили/зникли/згоріли/застаріли		Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		Діапазон корисного використання			
		перевірено (перевірено)	на кінець року	перевірено (перевірено)	на кінець року	перевірено (перевірено)	на кінець року	перевірено (перевірено)	на кінець року	перевірено (перевірено)	на кінець року	перевірено (перевірено)	на кінець року	перевірено (перевірено)	на кінець року	перевірено (перевірено)	на кінець року	IV	III
Інвестиційна нерухомість	010	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Земельні ділянки	020	246817447	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	246817547	-	-	-	-	-
Капітальні витрати на поліпшення земель	030	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Будівлі, споруди та прибудовані споруди	040	310383195736	2847999285	-	-	310163	197669	-	-	-	-	-	-	31034807975	2959906441	-	-	-	-
Вантажні та об'єктові	050	26481287	13798217	-	-	218704	69863	291954	-	-	-	-	-	26480892	13808463	10	10	-	-
Транспортні засоби	060	1061922	1057997	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1060922	1057997	5	20	-	-
Інструменти, прилади, інвентар	070	4297382	3725854	-	-	54991	54233	-	-	-	-	-	-	4244337	3699143	5	20	-	-
Товари та біологічні активи	080	759355	31092	-	-	767	-	-	-	-	-	-	-	742488	33978	25	-	-	-
Інші основні засоби	090	446586	228135	-	-	36133	11257	-	-	-	-	-	-	440375	223115	10	10	-	-
Матеріали	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Бібліотечні фонди	110	30799775	16397464	-	-	-	-	8760	34778	-	-	-	-	3064213	1642762	-	-	-	-
Матеріали виробничого матеріального виду	120	15133443	7456110	-	-	470808	470808	13521	67606	-	-	-	-	14817746	7025208	-	-	-	-
Висока, листяні рослини та вугілля	130	971034	611907	-	-	26788	15790	31561	15791	-	-	-	-	979807	631908	-	-	-	-
Інвентарні предмети	140	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Необоротні матеріальні активи спеціального призначення	150	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Процеси розвитку	160	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші необоротні матеріальні активи	170	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Результат	180	30712944217	28522809681	-	-	1110354	790654	544796	181605	11189942	8863	3071281522	2962087194	-	-	-	-	-	-

З рядка 180 графа 7

вартість основних засобів, які вбули внаслідок

безоплатної передачі (внутрішнього передачі)

безоплатної передачі (крім внутрішньої передачі)

продажу

кредитних, цесних

співставлення як несприятливі

збільшення вартості основних засобів у результаті

придбання

(181)

(182)

(183)

(184)

(185)

(186)

-

14133

-

-

296462

-

294764

ГРОШОВИ